

Veźměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Typologie prezidentských milostí

Milosti udělované prezidentem republiky jsou často předmětem kritiky ze strany odborné i laické veřejnosti. Argumentem prvních z nich je, že narušují proces postihu pachatelů trestných činů a vytvářejí stav, kdy je stejná povinnost (dodržovat právo) vymáhána různě, což porušuje zásadu rovnosti všech osob před zákonem.

Milosti udělované prezidentem republiky jsou často předmětem kritiky ze strany odborné i laické veřejnosti. Argumentem prvních z nich je, že narušují proces postihu pachatelů trestných činů a vytvářejí stav, kdy je stejná povinnost (dodržovat právo) vymáhána různě, což porušuje zásadu rovnosti všech osob před zákonem. Argumentem druhých pak jednoduché „Lumpové mají být potrestáni.“ Zastánci udělování těchto výjimečných prostředků na poli trestního práva naopak poukazují na vhodnost milostí, jako nástroje odstraňujícího zjevně příliš tvrdé tresty. Cílem tohoto článku je vytvoření jakési typologie, která vytvoří mozaiku případů, na něž je milost prezidenta republiky aplikována.

Hmotně právní úprava tohoto institutu se nachází v čl. 62 Ústavy České republiky, který mj. říká: „Prezident republiky: odpouští a zmírňuje tresty uložené soudem, nařizuje, aby se trestní řízení nezařovalo, a bylo-li zahájeno, aby se v něm nepokračovalo, a zahlazuje odsouzení.“ Trestní řád pak v §366 a následujících tuto úpravu zpřesňuje a zároveň dává prezidentovi ČR možnost, aby svým rozhodnutím přenesl některé dílčí pravomoci na ministra spravedlnosti. Ten má pravomoc řízení o udělení milosti provést a zamítnout zjevně neopodstatněné žádosti. Zároveň obvykle připojuje k jednotlivým žádostem své stanovisko, ke kterému má prezident republiky možnost přihlídnout při rozhodování, zda milost udělit či nikoli.

Pokud bychom vyšli ze statistických čísel, pak můžeme konstatovat, že za existence samostatné České republiky bylo podáno nejméně žádostí o milost v roce 1993 (2006) a jejich počet se pak téměř kontinuálně zvyšoval na 4644 v roce 2000. Počet udělených milostí začal v roce 1993 číslem 248, nejvyšší byl v roce 1994 (407) a nejnižší v roce 1997 (63)*.

Jednotlivé milosti lze v podstatě rozdělit do několika skupin, podle chráněného zájmu, který je dle názoru prezidenta na vyšším hierarchickém postavení, než řádný výkon práva a potrestání pachatele (obviněného). Mnohdy se však tyto jednotlivé skupiny prolínají, a proto je nutné na uvedenou typologii nahlížet s mírným odstupem. Zároveň je nezbytné předsunout, že velmi často je udělení milosti v konkrétním případě podmíněno tím, že omilostněný nespáchá v následujících letech (dle závažnosti cca od 2 do 10) úmyslný trestný čin.

První skupinou případů jsou vážně nemocní občané, kteří trestný čin spáchali v méně závažné formě (často například finanční podvody malého rozsahu, návod k trestnému činu apod.) a v období po spáchání trestného činu onemocněli závažnou nevy léčitelnou nemocí, nebo utrpěli nehodu po které byli dáni do invalidního důchodu. Podobně se do takové skupiny omilostněných řadí pachatelé méně závažných trestných činů, kteří jsou jedinými osobami, jež se mohou starat o blízkého člověka v takovém zdravotním stavu, nebo na jejichž příjmech je takováto osoba (často manžel/ka i s nezletilými dětmi) výrazně závislá.

Tím naznačujeme přechod k druhé skupině osob těžících z možnosti udělení milosti. Tou jsou matky pečující o nezletilé děti, často po rozvodu manželství, kde v případě výkonu trestu odnětí svobody

jsou tyto často velmi malé děti odděleny od matky a umístěny do dětského domova, což má jednoznačně výrazně negativní vliv na jejich budoucí vývoj a zájem společnosti na řádné a „normální“ výchově dětí zde jednoznačně převyšuje. Další variací na toto téma je skupina cizinců, kteří se na území ČR dopustili trestného činu a byli odsouzeni k trestu vyhoštění z republiky, přičemž zde však mají rodinu založenou s partnerem české národnosti a dobré sociální zázemí. Výkonem trestu by tak trpěl nejen pachatel trestné činnosti, ale i osoby, které s ní neměli nic společného.

Tímto příkladem se dostáváme ke skupině osob, které byly k trestu vyhoštění odsouzeny dříve v minulosti, v současnosti žijí řádným životem v některém ze sousedních států, jsou jeho občany a nyní žádají o prominutí tohoto trestu, aby jim byla umožněna turistická návštěva ČR, cesta za známými nebo pouze snazší přístup do dalších států skrze Českou republiku. V případech, kde titulem pro udělení milosti byla ochrana rodiny a integrity jedince, nebylo třeba toto příliš zpochybňovat (pokud bychom upustili od hodnocení zda je existence tohoto mimořádného prostředku správná a vyšli pouze z holého faktu, že se v právním řádu ČR vyskytuje), ale pro posledně zmíněném případě to už tak jednoznačné není.

Určitým specifickým případem jsou milosti udělované osobám, kterým byl trest vyhoštění udělen na základě nálezem Ústavního soudu ČR v roce 1998 zrušeného ustanovení §14 odst. 1 písm. f zákona č. [123/1992](#) Sb. o pobytu cizinců na území ČSFR.

Tento výčet v žádném případě není vyčerpávající a ani jím s ohledem na nepostižitelnost různorodosti života být nemůže. Celkově lze tedy říci, že největší negativní ohlasy vzbuzují milosti vymykající se těmto skupinám, jež neujdou pozornosti hromadných sdělovacích prostředků a budí tak dojem jakéhosi trnu v patě bohyňě spravedlnosti.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Zamyšlení nad systémem alternativních trestů: poznámky na pozadí mezinárodní vědecké konference „Rethinking Sentencing: Are We Getting Justice Right?“](#)
- [Správné určení počátku běhu lhůty pro podání stížnosti proti usnesení soudu, kterým se nařizuje výkon trestu odnětí svobody](#)
- [Rozšiřování státní moci při implementaci acquis EU: český fenomén gold-platingu na příkladu konfiskační směrnice](#)
- [Změna způsobu určování výše peněžité pomoci obětem: Řešení všech dosavadních problémů?](#)
- [Uplatnění adhezního nároku v trestním řízení a správním řízení](#)
- [Novela § 196 trestního zákoníku: racionální korekce, nebo oslabení ochrany dítěte?](#)
- [Vybrané aspekty trestného činu podvodu podle § 209 TrZ ve světle judikatury](#)
- [Zásadní novinky v oblasti trestní odpovědnosti právnických osob v roce 2026](#)
- [Kauza Skender Bojku: Putativní nutná obrana optikou ÚS](#)
- [Novela zákona o trestní odpovědnosti právnických osob](#)
- [Nový zákon o zbraních a střelivu](#)